

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

E-misszió
Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Az Újfehértói gyep (HUHN20106) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

NATURA 2000
Nyíregyháza

2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület.

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Bocz Renáta

Forgács Zoltán

Hauberger Júlia

Lukács Attila

Somlai Tibor

Zsigó Krisztina

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1.A terület azonosító adatai.....	6
1.1.Név.....	6
1.2.Azonosító kód.....	6
1.3.Kiterjedés.....	6
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5.Érintett települések.....	6
1.6.Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	7
2.Veszélyeztető tényezők.....	8
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	14
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	14
3.2.Kezelési javaslatok.....	15
3.2.1.Élőhelyek kezelése.....	15
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	35
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések.....	35
3.2.4.Kutatás, monitorozás.....	36
3.2.5.Mellékletek.....	38
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	39
3.3.1.Agrártámogatások.....	39
3.3.2.Pályázatok.....	42
3.3.3.Egyéb.....	42
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	42
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök.....	42
3.4.2.A kommunikáció címzettjei.....	42
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	45
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	49
1.A tervezési terület alapállapot jellemzése	50
1.1.Környezeti adottságok.....	50
1.1.1.Éghajlati adottságok.....	50
1.1.2.Vízrajzi adottságok.....	50
1.1.3.Talajtani adottságok	51
1.2.Természeti adottságok.....	51
1.2.1.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	53
1.2.2.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	59
1.2.3.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	60
1.2.4.A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	63
1.3.Területhasználat.....	65
1.3.1.Művelési ág szerinti megoszlás.....	65
1.3.2.Tulajdoni viszonyok.....	65
1.3.3.Területhasználat és kezelés.....	66
2.Felhasznált irodalom.....	68
3.Térképek.....	69

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Újfehértói gyepes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20106
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	497,05 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6260* - pannon homoki gyepes

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

1.4.2. Jelölő fajok

- kislepkes aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- vöröshasú unka (*Bombina orientalis*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

1.5. Érintett települések

Újfehértó

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„ Ex lege” szikes tó	HNS037	Szilasi-lapos	123,53 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” lág	HNL016	Nagyállás-dűlő-lápja	9,86 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” szikes tó	HNS035	Fehér-tói-rétek	256,91 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„ Ex lege” szikes tó	HNS036	Vörös-rét	84,8 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

Az 1986-ban helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánított „Újfehértói orchideás rét” teljes egészében az országos jelentőségű „ex lege” védett terület részévé vált. A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetével átfed.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési terve - 19/2011 (XII.1.) rendelet
- Újfehértó város településszerkezeti terve - 122/2010. (VII.14.) határozat
- Újfehértó város szabályozási terve és helyi építési szabályzata - 11/2010. (VII.15.) határozat

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területen üzemtervezett erdő nem található.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)
Újfehértói Vadásztársaság. (15-853910-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Lónyai-főcsatorna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve - Elfogadás dátuma: 2010.08.01. A terv a Víz Keretirányelv keretében készült, melynek célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba kerüljenek 2015-ig. Amennyiben ezt a természeti és gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé 2015-ig, akkor a határidők a VKI által felkínált mentességek alapos indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók.

1.7.6. Egyéb tervek

Egyéb terv a tervezési területre nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	H	1,5%	1530*, 6260* A tervezési terület peremén több helyen előfordul a korábbi szikes és homoki gyepek beszántása. A szántóvá alakítás az élőhelyet megsemmisíti. A szántóművelés felhagyása után az élőhely helyreállási képessége korlátozott.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	40%	1530* A tervezési területen a nagy táblákban egyszerre végzett kaszálás a gyepek homogenizálódásához, kis mértékű elszegényedéshez vezet. A kaszálás a gyepek mélyebb részein gyakran felázott talajon történik, ami a gyepterület talajának mechanikai sérüléséhez vezet, és elősegíti az inváziós fajok terjedését. Kisfészkes aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>) A rendszeresen, intenzíven kaszált területeken a faj teljes életciklusának befejezésére csekély esélye van, ezért jellemzően a kaszálás által megkímélt szegélyekre szorul vissza.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	7%	1530* Kaszálás hiányában az élőhelytípust elnádásodás, egy részét őshonos cserjék általi becserjésedés, illetve inváziós fásszárúak (elsősorban keskenylevelű ezüstfa - <i>Eleagnus angustifolia</i>) általi befásodás veszélyezteti. Mindez elszegényedést vagy az élőhely megsemmisülését okozza. 6260* Kaszálás hiányában az élőhelytípus egy részét becserjésedés fenyegeti őshonos cserjék által, továbbá inváziós fásszárúak (elsősorban fehér akác - <i>Robinia pseudoacacia</i> , bálványfa - <i>Ailanthus altissima</i> keskenylevelű ezüstfa -, <i>Eleagnus angustifolia</i>) általi befásodás révén. Mindez elszegényedést vagy az élőhely megsemmisülését okozza.
A04.01	intenzív legeltetés	L	10%	1530* A terület egyes részein időszakosan és lokálisan (különösen alacsony fűhozamú években és az állattartó telepekhez közel) túllegetetés léphet fel, ami a specialista és társulásalkotó fajok visszaszorulásához, a gyomfajok elszaporodásához vezet.
A04.03	legeltetés felhagyása, pásztorkodás hiánya	H	2%	6260* A tervezési terület egy részén a legelőgazdálkodás felhagyásával inváziós fásszárú fajok terjedése a homoki legelőgyep megsemmisülésével jár.

A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	10%	1530* A tervezési terület egyes részein több foltban jelenlevő szántók és gyümölcsös területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát. 6260* A tervezési terület egyes részein több foltban jelenlevő szántók és gyümölcsös területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a gyepek élővilágát.
C01.01.01	homok- vagy kavicsbányászat	H	0,1%	6260* A tervezési terület északkeleti sarkában a homoki gyepek peremén kis kiterjedésben homokbányászat érinti, ami az élőhely lokális megsemmisülésével jár.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	M	0,1%	1530* A szikes gyepeken a kijelölt utakról letérő járművek különösen felázott talajon komoly taposási kárt okoznak, ami a gyep társulás degradációjával, esetleg megszűnésével jár.
E03	hulladék	M	<1%	1530*, 6260* Vegyes szilárd hulladék elhelyezése az illegális lerakók helyén az élőhelytípusok erősen károsodnak.
E04.01	mezőgazdasági építmény a tájban	H	0,5%	1530* A szikes gyepek helyén létesülő mezőgazdasági építmények helyén a jelölő élőhely megsemmisül.
E05	anyagraktár	M	2%	1530* A learatott nád tárolási helyein a jelölő élőhely elgyomosodik, a karakterfajok eltűnnek.
G01.03.02	terepjáróval végzett tevékenység	L	15%	1530* A tervezési terület egyes részein alkalmanként terepi motoros járművek közlekednek a gyepeken. A terepjáróval történő közlekedés a gyep lokális sérülését, gyomosodását okozza.
G05.11	közüti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás	M	1%	Unka (<i>Bombina bombina</i>), Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) A tervezési területen áthaladó nagy forgalmú főúton jelentős mennyiségű unka és mocsári teknős esik gázolás áldozatául, különösen vonulási időszakban.
H.01.02	kiöntés miatti felszíni vízszennyezés	M	30%	1530* Erősen belvizes vagy extrém csapadékos időben a területen áthaladó csatornákon érkező gyakran szennyezett víz kiönthet a területre, ami tápanyag és szennyezőanyag terhelést jelent az élőhelynek.

H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	10%	1530*, 6260* A tervezési területen belül több foltban jelenlevő szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okoz a jelölő élőhelyeken, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után. Ezen kívül a beszántott területek jövőben kívánatos visszagyepesítését gátolja a trágyázás révén felhalmozódó tápanyag.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	15%	1530* A terület szikes gyepeit elsősorban a keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>) terjedése veszélyezteti, amely kaszálás vagy legeltetés hiányában gyorsan benövi a szárazabb típusú sziki gyepeket. Az ezüstfás bozót záródása esetén a sziki gyepek megsemmisül. Kisebb mértékben egyéb fás- és lágyszárú inváziós fajok terjedése is megfigyelhető a szikes élőhelyeken. 6260* A terület homoki gyepeit elsősorban a keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>), az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) terjedése veszélyezteti, amelyek kaszálás vagy legeltetés hiányában gyorsan benövik a homoki gyepeket. A tájidegen fásszárúak környezetében a homokgyep elszegényedik, elgyomosodik, azok erősebb záródása esetén megsemmisül. Kisebb mértékben egyéb fás- és lágyszárú inváziós fajok terjedése is megfigyelhető a homokgyepi élőhelyeken.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	M	20%	1530* A szikes gyepek nedvesebb részein megfigyelhető a nád (<i>Phragmites australis</i>) erőteljes terjedése, összefüggésben a talajvízviszonyok hektikus ingadozásával és a környező területekről érkező tápanyagterheléssel. Kaszálás hiányában kialakulhat záródott nádas állomány, ahonnan a specialista sziki fajok eltűnnek. A folyamat visszafordítható.
J01.01	leégés	M	20%	Vöröshasú unka (<i>Bombina orientalis</i>), Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). A nádas és részben gyepes élőhelyein időnként előfordul a - vélhetőleg szándékos gyújtogatásból adódó - tél végi, kora tavaszi leégés. A tűz a jelölő állatfajokat különösen a szaporodóhelyre való vándorláskor közvetlenül, tömegesen elpusztítja. 1530* A nádas és magas fűvű szikes élőhelyeken időnként előfordul a - vélhetőleg szándékos gyújtogatásból adódó - tél végi, kora tavaszi leégés. A természetes élőhelyeken a gyakori leégés degradációt, gyomosodást okoz.

J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	M	85%	1530* A területen jelentős belvízelvezetési funkciójú csatornák haladnak át, emellett kisebb árkok, szivárgók található. A természetvédelmi prioritásokkal nem összehangolt működtetés révén az élőhelytípus fennmaradását szolgáló természetes vízdinamikától eltérő folyamat (túlzott elöntés, illetve kiszárító hatás) jelentkezik, ami jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását (kilúgozás, specialista fajok eltűnése, a nád túlzott terjedése) okozhatja.
J.02.10	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázási célból	M	2%	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). A csatornák vízi növényzetének vegetációs időben, nagy kiterjedésben történő eltávolítása jelentős zavaró hatást jelent a faj számára.
J.02.11.01	üledék kotrása, eltávolítása	M	2%	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). A csatornák teljes mederszélességű kotrása időszakosan jelentősen roncsolja a faj élőhelyeit.
J03.02	élőhelyi összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	L	100%	1530*, 6260* A tervezési terület szikes és homoki gyepeinek egyes korábban egybefüggő részei vonalas létesítmények (vasút, közút) által elszigetelődtek egymástól. A jelölő élőhely ritkább, specialista fajainak fennmaradását emiatt a fragmentációs hatás veszélyezteti. A fragmentációval szegélyhelyzetbe szorult, nehezen megközelíthető gyepparadványok fokozottan ki vannak téve a kezelés hiányában bekövetkező nádasodásnak, becserjésedésnek. Unka (<i>Bombina bombina</i>), Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) A tervezési területen a főúton a faj vándorlási időszakában jelentős a mortalitás, ami az egyes részpopulációk közötti összeköttetést gátolja. Ezzel összefüggésben a tervezési terület egyes részpopulációi elszigetelődnek egymástól, ami stabilitásukat csökkenti.
K03.04	ragadozás	L	60%	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) a szárazon közlekedő egyedek a település közelsége miatt gyakorta esnek kóborló háziállatok prédájául.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	40%	1530*, 6260* A tervezési területtel határos szántók területéről átsodródó vagy átmosódó növényvédőszeres károsíthatják a jelölő élőhelyek élővilágát.

H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	40%	1530*, 6260* A tervezési területtel szomszédos szántóterületeken történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okoz a jelölő élőhelyeken, ami a nitrofil fajok elszaporodását, gyomosodást, az élőhely biológiai sokféleségének csökkenését, degradációját vonja maga után.
E01.01	folyamatos városiasodás	M	60%	1530* A tervezési terület jelentős része - amely egy összefüggő szikes tömeder - kisvárosi lakóterület közvetlen ölelésében található. A városiasodás többféle faktoron keresztül (közlekedés, szennyezőanyag-kibocsátás, belvizes területek beépítettsége) veszélyezteti a jelölő élőhelyet.
H02.08	települések diffúz talajvízszennyezése	L	60%	1530* A település szomszédságában található, mélyebb fekvésű szikes élőhelyeket talajvízszennyezés révén potenciálisan, elsősorban tápanyagterhelésen keresztül elgyomosodás, leromlás veszélyezteti. A városi szennyvízhálózat folyamatban levő bővítése, korszerűsítése nyomán a hatás enyhülésére lehet számítani.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	90%	1530* Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése az élőhelytípus szárazodását, jellegének kedvezőtlen irányú megváltozását, okozhatja. Kisfészku aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>). Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése hatására az élőhelyek szárazodása várható, a faj természetes vízigényét nem kielégítő körülmények között erős visszatorzulásával, kipusztulásával lehet számolni. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése hatására a faj szaporodó- és élőhelyeinek kiterjedése, időbeli tartóssága csökken.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

Az Újfehértói gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A terület természetvédelmi célkitűzése, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek - a 1530* kódú „Pannon szikes sztyeppék és mocsarak”; a 6260* kódú „Pannon homoki gyepek”; - legalább az alapállapot felmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket az Újfehértói gyepeken található természetes, egyéb élőhelyeket (kiemelten a közösségi jelentőségű 6440 kódú „*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei” élőhelytípust” is magában foglaló mozaik formájában megőrizve, az azokat fenntartó gazdálkodás keretében fennmaradjanak. A jelölő élőhelyek megőrzésével egyidejűleg célkitűzés a Natura 2000 területen található jelölő fajok: a kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), illetve a nem jelölő de szintén közösségi jelentőségű ürge (*Spermophilus citellus*) állományainak természetes élőhelyeiken való megőrzése. A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott élő, jelentős értéket képviselő védett növényfajok (pompás kosbor – *Orchis laxiflora* subsp. *elegans*, egypelyvás csetkaka – *Eleocharis uniglumis*, sokvirágú habszegfű – *Silene multiflora*), valamint a területhez kötődő, nagy számban jellemző vonuló és költő madárfajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A terület egységének, természetes élőhelyi sokféleségének megőrzése: a különböző szikes élőhelyek, homoki gyepek és azokkal szerves élőhelyi együttest alkotó egyéb természetközeli élőhelytípusok megőrzése szükséges, azok megóvása beszántással, erdősítéssel, fásítással, beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával, bővítésével szemben.
- A területen található gyepek fenntartása a megfelelő kaszálási/legeltetési rendszer alkalmazásával biztosítható, amely alkalmazkodik az élőhelyi sokféleséghez: Általános célkitűzés a terület összes gyeptípusára vonatkozóan a kíméletes, kaszátlan mozaikokat is meghagyó kaszálás, illetve a kíméletes legeltetés - akár kombinált - alkalmazása. Ugyancsak kaszálással és legeltetéssel szükséges gondoskodni nádasok és az inváziós fajok gyepek rovására történő terjedésének megakadályozásáról.
- A korábban beszántott, jelenleg szántóként művelt vagy gyomos parlagnövényzetű élőhelyeken a termőhelynek megfelelő jelölő élőhely rekonstrukciója a cél.
- Szükséges megelőzni az inváziós növényfajoknak a természeti értékeket veszélyeztető terjedését, ezért a területen megjelenő inváziós és tájidegen fa- cserje- és lágyszárú fajok folyamatos visszaszorításáról szükséges gondoskodni.

- A tájidegen fa-és cserjefajok erdőszerűen záródott állományaiban a fás növényzet visszaszorítása, és a gyepek helyreállítása szükséges.
- A terület szikes élőhelyeinek, továbbá a kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*) vöröshasú unka (*Bombina bombina*), és mocsári teknős (*Emys orbicularis*) állomány fenntartásához szükséges azok megfelelő vízigényének kielégítése; amit a területet érintő belvízelvezető célú csatornákon és árkokon a megfelelő, lecsapolást és túlzott elöntést mérséklő vízkormányzással szükséges biztosítani.
- A szikes jelleg megóvásának érdekében a közvetlen vízgyűjtőről származó szennyezést szükséges megakadályozni.
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), és mocsári teknős (*Emys orbicularis*) populációk számára javítani szükséges a természetes migráció lehetőségét; kiemelten a területet átszelő veszélyeztető nagy forgalmú műút tekintetében.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek - KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

Az Újfehértói gyepek Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 14 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát

a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

A KE-1 kezelési egységhez tartoznak azok a viszonylag nagyobb, jobbára összefüggő, jelentős természeti értékű szikes és nem szikes gyepterületek, amelyeken a jelenleg is folyó kaszálásos és legeltetési használat az élőhelyi sokféleség fenntartása és a gazdálkodói racionalitás szempontjából is megfelel. A terület mikrodomborzata és vízrajzi változatossága miatt különböző élőhelyi besorolású gyepek találhatók a területen, azonban élőhelykezelés szempontjából ezek - a fenntartási terv szintjén - egységként tekinthetők. Az érintett élőhelyek kezelésére egyaránt alkalmas a kíméletes kaszálás és a legeltetés; az élőhelyi sokféleség szempontjából ezek párhuzamos, kiegyenlített arányú alkalmazása célravezető.

(1) Meghatározása: Legelőként és kaszálóként használt szikes gyepek és mocsárrétek nagyobb összefüggő területet borító egysége, és a velük természetes mozaikot alkotó kisebb mocsári élőhelyek, jelentős kiséfű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állománnyal.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): F1b; F1bxF2; F1bxD34; F1bXH5b; F1bXOB; F1bXOC; F1bXS6; F2; F2xF1b; F2xF4; F2xF1bxF4; F2xB6; F2XOB; F4; F4xF2; F4xF5; F4xB6; F5; OAXF2; B5xF2; D34; D34XOA; B5; OB; OC; OBXS6; OCXS6
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): B5XOA; B6; OA; P2a; RA; RB; S6; S7
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*; 6440

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. A terület természetvédelmi célkitűzéseinek leginkább a legeltetési és kaszálásos használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg.

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felületés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tüzpázták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).

- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42).
- Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- 10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdeni. (GY89).
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni (GY86).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29).
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti parkigazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117).
Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti parkigazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Indokolt a területen a kisebb, vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkező árkok végleges megszüntetése.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A kezelési egység területére szennyezett, tápanyaggal terhelt víz bevezetése kerülendő.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén található természetes gyeptípusok huzamosabb ideje kaszálással, illetve legeltetéssel történő fenntartása a jövőben is megfelelően szolgálja azok fennmaradását. A meglehetősen kiterjedt kezelési egység területén lehetséges, sőt, az élőhelyi sokféleség fenntartása szempontjából kívánatos és a gazdálkodói racionalitásnak is megfelel a legeltetési és kaszálásos használat párhuzamos fenntartása. Annak hiányában - részben inváziós fajok általi - cserjésedés, erdősödés, továbbá nádasodás valószínűsíthető a terület jelentős részén. A közepes intenzitású legeltetés esetén a kezelési egység élőhelyeinek természeti állapota fenntartható, nagyobb intenzitású legeltetés esetén viszont a gyepek felszakadozása, a legelőgyomok terjedése, az időszakosan víztelített talajú gyepekben a talajstruktúra kedvezőtlen átalakulása várható. A kíméletes, évente egyszeri, a jogszabályban előírt kötelező mértéknek megfelelő méretű kaszátlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás is elfogadható kezelési lehetőség a gyepterületek fenntartására. A felvázolt használat segítségével a jelentős kifestéskész aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok hosszabb távú fenntartása is biztosítható. Mindezzel együtt külön figyelmet szükséges fordítani a területen intenzíven terjedő fásszárú inváziós fajok visszaszorítására. Az őshonos hagymafák, hagymafacsoportok megóvása a terület tájképi értékeinek és élőhelyi változatosságának megőrzése miatt indokolt. A kisebb árkok megszüntetésének igen komoly jelentősége van a jelölő élőhelyek állapotának megőrzésében, hiszen éppen azokat a felszíni csapadékösszefolyásból eredő vizeket vezetik el a területről, amelyek a szikes élőhelyek karakterét meghatározzák.

KE-2 kezelési egység

A KE-2 kezelési egységhez élőhelyként önmagában véve alacsony természetességű száraz homoki legelőgyepek tartoznak, amelyeken a kíméletes legeltetési gazdálkodás további fenntartása indokolt az ott élő ürge (*Spermophilus citellus*) állomány, illetve a Natura 2000 terület élőhelyi sokféleségének fenntartása érdekében.

(1) Meghatározása: Jellegtelen, parlageredetű száraz homoki legelő, számottevő ürge (*Spermophilus citellus*) állománnyal.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OC
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): S6; S7
- Natura 2000 élőhelyek: A 6260* élőhelytípus spontán helyreállási folyamatok révén történő potenciális kialakulása 10 éves időtávlatban várható.

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó legeltető gazdálkodás folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal.

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felületés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tűzpászták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszással történő hasznosítás. (GY19).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás. (GY112).
- A gyepterület kaszálása, szárazzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29).
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. Kivételt képezhet a legeltető állattartáshoz szükséges építmények és egyéb infrastruktúra kialakítása, amennyiben az a Natura 2000 terület határain kívül nem megvalósítható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén a kezelés fő feladata a jelenlegi állapotában jellegtelen homoki legelőgyep megfelelő állapotának, továbbá az élőhelyhez kötődő, itt található ürge (*Spermophilus citellus*) populációnak a fenntartása. Az alacsony természetességű, érzékeny specialista fajokat nem tartalmazó, hosszabb ideje a legeltető gazdálkodáshoz alkalmazkodott gyepen a közepes intenzitású legeltetés folytatása nem veszélyeztet természeti értékeket, sőt, hosszabb távon a 6260* kódú pannon homoki gyepek élőhelytípusnak megfelelő növényzet kialakulása várható. Az ürge populáció számára fontos tartósan rövid fűvű állapot fenntartása leginkább a legeltető gazdálkodással oldható meg.

KE-3 kezelési egység

A KE-3 kezelési egységhez kisebb kiterjedésű, meglehetősen elgyomosodott szikes jellegű élőhelyek tartoznak. A kezelési javaslatok alapja a rendszeres, kíméletes kaszálással vagy legeltetéssel végzendő területkezelés, ami által az élőhelyek természetességi állapota javulhat.

(1) **Meghatározása:** Elgyomosodott szikes rétek kisebb összefüggő egységet alkotó területe, jelentős kiskisérű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állománnyal.

(2) **Érintettség vizsgálata:**

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): F2xOB; OA
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*

(3) **Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok**

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. A terület természetvédelmi célkitűzéseinek leginkább a legeltetéses és kaszálásos használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg.

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felülvetés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tüzpázták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42).
- Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni (GY86).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer

kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).

- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan megfogalmazott gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok egyúttal élőhelyrekonstrukciót (gyep helyreállítása) szolgálják. Indokolt ezen túl a területen a kisebb, vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkező árkok végleges megszüntetése.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén korábbi bolygatás miatt elgyomosodott, nádasodó szikes jellegű gyepek találhatók. Rendszeres kaszálás, illetve legeltetési használat hatására a jelölő élőhelynek minősülő, jó regenerációs potenciálú szikes réti vegetáció helyreállása valószínűsíthető 10-15 éves időtávon belül. A felvázolt használat segítségével, kíméletes legeltetés vagy a jogszabályban előírt kötelező mértéknek megfelelő méretű kaszátlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás révén a jelentős kifestéskü aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok hosszabb távú fenntartása is biztosítható. A kisebb árkok megszüntetésének igen komoly jelentősége van a jelölő élőhelyek állapotának megőrzésében, hiszen éppen azokat a felszíni csapadékösszefolyásból eredő vizeket vezetik el a területről, amelyek a szikes élőhelyek karakterét meghatározzák.

KE-4 kezelési egység

A KE-4 kezelési egységhez szikes jellegű, mocsár peremi, ezért nádasodás veszélyének fokozottan kitett gyepek találhatók. A kezelési javaslatok alapja a gyepvegetáció kaszálással vagy legeltetéssel való további fenntartása, a lehetőségekhez képest a nádas rovására való kiterjesztése.

(1) Meghatározása: Szikes mocsár szegélyén található kis kiterjedésű, szikes és jellegtelen gyepek, továbbá azok nádasodó származékai, kisebb kifestéskü aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományokkal.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): F2; F2xB6; F2xOB; F4; F4xF2; B6; OA; OB; OC
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): RA; S7
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*

(3) *Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok*

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. A terület természetvédelmi célkitűzéseinek leginkább a legeltetési és kaszálási használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg.

a) *Kötelező előírások és korlátozások*

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) *Önkéntesen vállalható előírások*

- Felülvetés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tüzpázták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni (GY86).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:*

Indokolt a területen a kisebb, vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkező árkok végleges megszüntetése.

(5) *Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:*

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) *Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok*

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A kezelési egység területére szennyezett, tápanyaggal terhelt víz bevezetése nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén a nádasodás veszélyének, ezáltal eljellegtelenedésnek fokozottan kitett szikes jellegű gyepek találhatók. Rendszeres kaszálás, illetve legeltetési használat esetén oldható meg a gyepek fennmaradása, a nád terjedésének visszafogása. A felvázolt használat segítségével kíméletes legeltetés vagy a jogszabályban előírt kötelező mértéknek megfelelő méretű kaszátlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás révén a kislefű (Cirsium brachycephalum) állományok hosszabb távú fenntartása is biztosítható. A kisebb árkok megszüntetésének igen komoly jelentősége van a jelölő élőhelyek állapotának megőrzésében, hiszen éppen azokat a felszíni csapadéköszefolyásból eredő vizeket vezetik el a területről, amelyek a szikes élőhelyek karakterét meghatározzák.

KE-5 kezelési egység

A KE-5 kezelési egységhez szikes tómederben elhelyezkedő egybefüggő nádas tartozik, melynek jelentős részét korábban gyepeként hasznosították, de a 2010-es csapadékos év nyomán teljes egészében benádasodott. A kezelési javaslatok alapja az arra alkalmas helyeken a gyepek legeltetéssel vagy kaszálással történő helyreállítása, illetve amennyiben arra nincs mód, a természeti értékeket kímélő nádgazdálkodási gyakorlat folytatása.

(1) Meghatározása: Szikes jellegű nádas, illetve nádassá alakult korábbi gyepek nagyobb összefüggő területet borító egysége.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): B6xB1a
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OB
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

A kezelési javaslatok alapja az arra alkalmas helyeken a gyepek legeltetéssel vagy kaszálással történő helyreállítása, illetve amennyiben arra nincs mód, a természeti értékeket kímélő nádgazdálkodási gyakorlat folytatása.

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek. Gyepek esetén (így a területet alkotó nádas egy részének esetleges gyepké alakítását követően) kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

Nádgazdálkodásra vonatkozó javaslatok:

- A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani. (V41).
- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell. (V42).
- A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. (V43).
- A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni. (V44).
- December 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével. (V46).
- A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával). (V48).
- A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni. (V50).
- A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani. (V53).
- A nádaratás csak fagyott talajon végezhető. (V56).
- A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni. (V59).
- A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos. (V62).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).
- Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével. (V08).

A nádas megnyitását, illetve arra alkalmas helyeken a gyep helyreállítását szolgáló javaslatok:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14).
- Felülvetés nem megengedett. (GY01).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42).
- Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló élőhelyfejlesztésként értelmezhető a gyepek nádasodásának visszaszorítása, ami a kezelési javaslatok részét képezi.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) *Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok*

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A kezelési egység területére szennyezett, tápanyaggal terhelt víz bevezetése nem javasolható.

(7) *Kezelési javaslatok indoklása:*

A kezelési egység területén található szikes tómederben elsősorban a túlzott tápanyagterhelés következtében meglehetősen homogén, szikes jellegét kevésbé karakteresen őrző nádas vegetáció alakult ki. Kiemelt kezelési cél a tápanyagterhelés csökkentése, illetve a kevésbé tartós vízállású területeken (korábbi gyepeken) nádas vegetáció visszaszorítása a szikes gyepek javára. Utóbbi célra részben a legeltetés (elsődlegesen szarvasmarhával), részben a vegetációs időszakban végzett kaszálás alkalmas.

A tartósabb vízállású nádasokban, illetve legeltetés vagy kaszálás hiányában a terület egészén nádgazdálkodás megfelelően kíméletes módszerekkel alkalmas a terület jelenlegi állapotában való megőrzésére.

KE-6 kezelési egység

A KE-6 kezelési egységben korábbi kubikgödrökkel tagolt területen, viszonylag alacsony természetességű, de a Natura 2000 terület táji egysége szempontjából figyelmet érdemlő gyepek találhatóak. A kezelési javaslatok alapja a gyepek fenntartásához szükséges kíméletes legeltetési vagy kaszálási használat folytatása.

(1) *Meghatározása:* Korábbi kubikgödrökkel tagolt területen található jellegtelen gyepek kisebb mocsaras foltokkal.

(2) *Érintettség vizsgálata:*

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OA; OB; OCxOB
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) *Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok*

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. A terület természeti célkitűzéseinek leginkább a legeltetési és kaszálási használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg.

a) *Kötelező előírások és korlátozások*

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) *Önkéntesen vállalható előírások*

Legeltetéssel és/vagy kaszással történő hasznosítás. (GY22).

- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Kaszáló sarjulegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyep cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(4) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukció vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. Kivételt képezhet a legeltető állattartáshoz szükséges építmények és egyéb infrastruktúra kialakítása, amennyiben az a Natura 2000 terület határain kívül nem megvalósítható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén a környező gyepkezekhez képest meglehetősen jellegtelen, de természetközeli élőhelyek találhatók. Ezek fenntartásához a legeltetéses, kaszálásos használat folytatása kívánatos; ami egyúttal hosszabb távon karakteresebb, természeti értékekben gazdagabb állapotba történő átalakulásukhoz (mocsárrét, szikes rét és puszta) is hozzájárul. Mindemellett szükséges gondoskodni a szórványosan megjelenő inváziós cserjék terjedésének megakadályozásáról és a természetes fás növényzet megőrzéséről.

KE-7 kezelési egység

A KE-7 kezelési egységben tájidegen inváziós fa- és cserjefajok erdőszerűen záródott állományai találhatók, melyekben az eredeti homoki és szikes gyepi vegetáció csak kicsiny tisztások formájában maradtak meg. A természetvédelmi célkitűzéseknek alapvetően a tájidegen fás növényzet visszaszorítása, és a gyep helyreállítása felel meg. Mindaddig, amíg az élőhelyrekonstrukció nem megvalósítható, a megmaradt zárvány gyepterületek kaszással vagy

legeltetéssel való fenntartása képezi a fenntartási javaslatok alapját.

(1) Meghatározása: Tájidegen inváziós fa- és cserjefajok által borított nagyobb összefüggő állományok rét és legelő művelési ágú területeken, a természetes szikes és homoki gyepek elszigetelt maradványaival.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): S6
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): F4; H5b_xOC; OC_xOF; OF
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*, 6260*

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

A kezelési egység területén gazdálkodási jellegű tevékenység csak a kis területű, zárványként fennmaradt gyepek esetében értelmezhető, ahol a kötelező előírások szerinti fenntartás a követelmény. Az ezen túlmutató javaslatok már alapvetően az élőhelyrekonstrukció (gyepek helyreállítása a tájidegen fás növényzet helyén) tárgykörébe tartoznak.

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó fás élőhelytípusaira nincsenek.

A kis arányban még jelen levő, illetve a tájidegen fás növényzet esetleges eltávolítása után helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felülvetés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26).
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- Élőhelyrekonstrukció. (GY118).
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. (E09).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő állapot eléréséhez elsődlegesen szükséges a terület túlnyomó részét borító, erdőszerűen zárt, tájidegen inváziós fa- és cserjefajokból álló fás növényzet eltávolítása, és annak helyén a gyepek helyreállítása.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területének túlnyomó részén korábbi gyepek helyén kialakult fás növényzet található, amelyet különösen agresszív terjedésre képes inváziós fafajok uralnak (elsősorban bálványfa - *Ailanthus altissima* és keskenylevelű ezüstfa - *Eleagnus angustifolia*, emellett kisebb arányban fehér akác - *Robinia pseudoacacia*, nyugati ostorfa - *Celtis occidentalis*). A faállomány fenntartása a természetvédelmi szempontokkal ellentétes, ugyanis az alkotó fafajok mellett, hogy természetvédelmi szempontból igen szegényes élőhelyet alkotnak, további terjedésükkel a meglévő gyepeket is megsemmisüléssel fenyegetik. A fenti okok miatt indokolt a tájidegen faállomány megszüntetése, és annak helyén a gyeppé helyreállítása.

A kezelési egység területén jelenleg töredékes kiterjedésben található gyepeken, valamint a lehetőség szerint megvalósuló élőhelyrekonstrukciót követően helyreállítandó gyepeken kíméletes legeltető vagy kaszálásos használat szolgálja a természetvédelmi célkitűzéseket.

KE-8 kezelési egység

A KE-8 kezelési egységhez a Natura 2000 területen található gyepek mélyebb foltjaiban található, a vegetációs időszak jelentős részében vízzel borított szikes mocsári jellegű élőhelyei tartoznak. Ezek az élőhelyek korlátozottan, csak szárazabb időszakban kezelhetők kaszálással és legeltetéssel, ami fenntartásukhoz nem okvetlenül szükséges, de természetvédelmi szempontból nem is kifogásolható.

(1) Meghatározása: Szikes jellegű mocsarak elszórtan elhelyezkedő, kisebb kiterjedésű élőhelyi foltjai, jelentős kifestékű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományokkal.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): B6; B6xF2; B1a; BA; OA
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: 1530*

(3) Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

A kezelési javaslatok értelmezéséhez fontos, hogy rendszeres legeltetés illetve kaszálás folytatása a kezelési egység területén természetvédelmi szempontból nem feltétlenül szükséges, de nem is kifogásolható. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tüzpáaszták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42).
- A gyeperület évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével. (V08).
- Nádgazdálkodás a területen tilos. (V55).
- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Indokolt a területen a kisebb, vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkező árkok végleges megszüntetése.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A kezelési egység területére szennyezett, tápanyaggal terhelt víz bevezetése nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén szikes gyepek közé ágyazott, mélyebb fekvésű területek találhatóak, ahol szikes jellegű mocsári vegetáció jellemző; amely azonban különösen szárazabb időszakokban a természeti értékek sérelme nélkül lehetőséget nyújt kíméletes legeltetési, kaszálási használatra, nádgazdálkodásra ellenben nem. Indokolt ezért az adott év aktuális viszonyaihoz alkalmazkodó fenntartás: azaz kezeletlenül hagyás, illetve kíméletes legeltetés vagy a jogszabályban előírt kötelező mértéknek megfelelő méretű kaszátlan foltokat hagyó kaszálás, amivel a kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok hosszabb távú fenntartása is biztosítható. A kisebb árkok megszüntetésének igen komoly jelentősége van a jelölő élőhelyek állapotának megőrzésében, hiszen éppen azokat a felszíni csapadékösszefolyásból eredő vizeket vezetik el a területről, amelyek a szikes élőhelyek karakterét meghatározzák.

KE-9 kezelési egység

A KE-9 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület homoki sztyepréti vegetációt őrző foltjai. Ezek az élőhelyek kis foltméretűek, jellemzően szikes gyepek közé ágyazottak. Ezeken a gyepeken a jelenleg is folyó kaszálásos és legeltetési használat az élőhelyi sokféleség fenntartása és a gazdálkodói racionalitás szempontjából többnyire megfelel. A terület természetvédelmi célkitűzéseinek leginkább a legeltetési és kaszálásos használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg. Ugyanakkor a homoki sztyepréteken élőhelyi sajátosságok és kis kiterjedésük, elszigeteltségük miatt a környező üde és nedves gyepekhez képest nagyobb figyelmet szükséges fordítani a kezelési módok (kaszálás, legeltetés) kíméletes módjára.

(1) Meghatározása: Zárt, fajgazdag homoki sztyeprét élőhelyfoltjai.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): H5b; H5bxOC; OCxH5b
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: 6260*

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

A kezelési javaslatok alapja a területet fenntartó gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása a természeti értékek védelmét figyelembe vevő korlátozásokkal. A terület természetvédelmi célkitűzéseinek leginkább a legeltetési és kaszálásos használat párhuzamos, hasonló arányú alkalmazása felel meg. Gazdálkodási jellegű javaslatként az alábbi előírások szerinti fenntartás indokolt:

- Felületés nem megengedett. (GY01).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Tüzpázták létesítése nem megengedett. (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha. (GY40).
- Kaszáló sarjulegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64).
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92).
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy

sávokban elégetni (GY86).

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29).
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31).
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie. (GY91).
- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges. (GY104).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).
- Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos. (GY116).
- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos. (VA03).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fa- és cserjefajok, magaskórós gyomnövények visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. Ideiglenes karámok, éjszakázó helyek kialakítása sem javasolható a területen.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén található természetes gyeptípusok huzamosabb ideje kaszálással, illetve legeltetéssel történő fenntartása a jövőben is megfelelően szolgálja azok fennmaradását. Annak hiányában - részben inváziós fajok általi - cserjésedés, erdősödés, továbbá nádasodás valószínűsíthető a terület jelentős részén. Szükséges azonban differenciálni a jelen kezelési egység és az azt körülvevő, nagyobb fűhozamú, üdebb típusú gyepek kezelése között. A homoki sztyepréti vegetáció megfelelő természetességben való fenntartása csupán alacsonyabb legelési nyomás mellett valósítható meg, mint a körülvevő gyepeké. A kezelési egység kisebb élőhelyfoltjai miatt kaszálásos kezelés esetén is finomabb léptékben szükséges meghatározni a kaszálás foltméretét. Nagyobb intenzitású legeltetés esetén a gyep felszakadozása, ritkább fajok visszaszorulása várható. A kíméletes, évente egyszeri, de időben nem egyszerre végrehajtott, megfelelő méretű kaszálatlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás is

megfelelő kezelési lehetőség a gyepterületek fenntartására. Mindezzel együtt külön figyelmet szükséges fordítani a területen intenzíven terjedő fászszerű inváziós fajok visszaszorítására.

KE-10 kezelési egység

A KE-10 kezelési egység szántóterületeket foglal magában, melyek a Natura 2000 terület peremi részein, gyepek szomszédságában helyezkednek el. Az ezeken folyó gazdálkodás potenciális veszélyforrást jelent a környező természetközeli élőhelyekre. A kezelési javaslatok sorában elsődleges a gyepek rekonstrukciója, s amennyiben az nem valósul meg, a szántóművelésre vonatkozó javaslatok a veszélyeztető hatás mérséklését szolgálják.

(1) Meghatározása: Szántók, parlagok.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): T1; T2; T10; OF
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): S6
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

A kezelési egység területén a természetvédelmi célkitűzéseket leginkább a gyepképzés alakítás (élőhelyrekonstrukció), esetleg őshonos fafajjal történő fásítás szolgálja. Amennyiben az nem megvalósítható, a szántóföldi gazdálkodáshoz kötődő javaslatok relevánsak

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Élőhelyrekonstrukció. (GY118).
- Tájidegen fűmagkeveréssel történő vetés tilos. (SZ63).
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható. (GY119).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19).
- Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos. (SZ21).
- Rágcsálgátló szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos. (SZ22).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37).
- A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell. (SZ68).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasolt a szántóterületek füves élőhelyé alakítása a környező gyepekéhez hasonló összetételű gyepek telepítésével. Javasolható emellett a kezelési egység területén az erdőtelepítés, fásítás is, kizárólag őshonos fafajok alkalmazásával.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés kizárólag tájhonos fafajokkal javasolható, lehetőség szerint elegyes, többfajú célállományként.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén található szántóföldi kultúrák vegyszeres kezelése és műtrágyázása a szomszédos gyepek élővilágát átsodródás, átmosódás révén veszélyezteti - különösen, mert azoknál magasabb térszínen helyezkednek el. A növényvédelmi vegyszerek hatására a szomszédos gyepek érzékeny élőlényei károsodhatnak. A műtrágya átmosódás hatására nitrogénkedvelő gyomfajok szaporodhatnak el, ami a ritka specialista fajok visszaszorulásához vezethet. Tartós megoldást a szántók helyén történő gyeptelepítés, vagy erdősítés jelent, de amennyiben az nem megoldható, a környezetkímélő növényvédő szerek alkalmazása, illetve a műtrágyahasználat mellőzése javasolható.

KE-11 kezelési egység

A KE-11 kezelési egységbe kis kiterjedésű erdőszerűen záródott fás területek tartoznak, amelyek léte az élőhelyi és táji sokféleség szempontjából lényeges. A természetvédelmi célkitűzések szempontjából a kezelési javaslatok elsődlegesen arra irányulnak, hogy a kezelési egység területe ne legyen tájidegen inváziós fajok forrása.

(1) Meghatározása: Vegyes fafajú, erdőszerűen záródott kisebb fás területek és a beléjük ékelődő kisebb gyomos gyepek.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): RBxS6; S7xS6;
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OB; OC
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó fás élőhelytípusaira nincsenek. A kis arányban még jelen levő gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura

2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni. (E69).
- Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani. (E28).
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával. (E34).
- Fakitermelés csak augusztus 15. és február 1. között végezhető. (E44).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem releváns.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén az erdőszerűen záródott, részben őshonos fajösszetételű kisebb állományok az élőhelyi sokféleség és táji érték szempontjából jelentősek. Bizonyos agresszív terjedésre képes inváziós fajok (zöld juhar - *Acer negundo*, bálványfa - *Ailanthus altissima*, keskenylevelű ezüstfa - *Eleagnus angustifolia*, amerikai kőris - *Fraxinus pennsylvanica*) jelenléte miatt potenciális veszélyforrást jelentenek a környező gyepekre. Indokolt emiatt az inváziós fajok visszaszorítása, további esetleges terjedésük megakadályozása.

KE-12 kezelési egység

A KE-12 kezelési egység területe nagyobb csatornákat foglal magába, amelyekhez önálló gazdálkodási tevékenység nem kapcsolódik, ugyanakkor élőhelyi, ökológiai folyosó funkciója és a természetes élőhelyek vízgazdálkodására gyakorolt kulcsszerepe miatt természetvédelmi kezelési feladatok kapcsolódnak hozzá.

(1) Meghatározása: Nagyobb csatornák.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): BA; BAxOB
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok:-
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01).
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó csatornákon javasolható vízvisszatartó műtárgyak létesítése, amelyek - nem meggátolva a tél végi, kora tavaszi illetve esetleg más időszakban fellépő belvíztöbblet átvezetését - megakadályozzák, hogy száraz időszakban a szikes élőhelyek fennmaradásához szükséges vízmennyiség eltávozzék a területről.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A csatornák nyomvonalán és a parti sávokon a mindenkori vízjogi engedélynek megfelelő működést biztosító fenntartási munkák elvégzése során a hínárkaszállást, nádvágást javasolt előnyben részesíteni a kotrással szemben. Az esetlegesen szükséges kotrásos karbantartást az élővilágot legkevésbé zavaró, a szaporodási és telelési időszakokkal legkevésbé átfedő, augusztus 1. és október 15. közötti időszakban javasolt elvégezni. Előnyben részesítendő a félszelvényű kotrás, az érintetlenül hagyott oldalon legkorábban 2 éves visszatérési idővel. A parti sáv rendezését szolgáló munkálatok időzítésére a június 15. – február 15. közötti, a meder növénytelenítésére június 15. – február 15. közötti időszak javasolható. Haváriaesetek esetében a fentieket nem szükséges figyelembe venni. A csatornák medrének kotrásából származó iszap parton történő deponálása nem javasolható, azt a területről szükséges elszállítani.

A kezelési egység területére szennyezett, tápanyaggal terhelt víz bevezetése nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén élőhelyi szempontból meglehetősen szegényes mocsári növényzetű csatornák találhatók, amelyek megfelelő működtetése - a konkrét kezelési egység élőhelykezelési feladatain túlmutató - kiemelt szerepet játszik a Natura 2000 terület egészének fenntartásában. Elsődleges feladat emiatt a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető mennyiségű, minőségű és éves dinamikus vízmozgás biztosítása.

Mint tartós vízborítású területek, fontos élőhelyei a mocsári teknősnek (*Emys orbicularis*) és a vöröshasú unkáknak (*Bombina bombina*), amit figyelembe szükséges venni a csatornák karbantartásakor. A csatornatöltésen megfelelő kezelés hiányában elszaporodhatnak az inváziós fászszerű és lágyszűrű növények, amelyek inváziós gócként veszélyeztetik a környező gyepeket; illetve árnyékolásukkal megakadályozhatják a csatorna mocsári növényzetének megfelelő kifejlődését, ezért az inváziós fajok eltávolításáról indokolt gondoskodni.

KE-13 kezelési egység

A KE-13 kezelési egység területe műutakat és azok mezsgyéjét foglalja magában, amelyekhez önálló gazdálkodási tevékenység nem kapcsolódik, ugyanakkor mint természetes élőhelyek közötti elválasztó elem, a jelölő fajok számára forgalmi akadály, illetve mint inváziós fajok terjedési forrása - természetvédelmi kezelési feladatok kapcsolódnak hozzá.

(1) Meghatározása: Műutak és azok mezsgyéje.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): U11; S7
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Lehetőség szerint - különösen a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) védelmében - szükséges a kétéltű és hulló fajok migrációs útvonalát keresztező nagy forgalmú műúton a biztonságos vonulást elősegítő terelő rendszer és átjárók létesítése.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A műutak mezsgyéjén szükséges megakadályozni az inváziós fajok megtelepedését és terjedését, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával szükséges gondoskodni.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén haladó nagy forgalmú műút mezsgyéjén tájidegen, agresszív terjedésre képes inváziós fajok (keskenylevelű ezüstfa - *Eleagnus angustifolia*, gyalogakác - *Amorpha fruticosa*, zöld juhar - *Acer negundo*, bálványfa - *Ailanthus altissima*) kisebb-nagyobb állományai találhatóak, amelyek terjedésükkel a környező természetközeli gyepeket fenyegetik. Indokolt ezért ezeknek a fajoknak a visszaszorításáról gondoskodni.

A műút forgalma a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományt is veszélyezteti azok természetes migrációjában. A jelölő fajok biztonságos átjárásáról is gondoskodni szükséges a kezelési egység területén.

KE-14 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Mezőgazdasági telephelyek és azok környezete.

(2) **Érintettség vizsgálata:**

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): U10; U10xOG
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok: -
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) **Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok**

Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(4) **Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:**

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) **Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:**

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem releváns.

(6) **Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok**

A kezelési egység területén szükséges megakadályozni az inváziós fajok megtelepedését és terjedését, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával szükséges gondoskodni.

(7) **Kezelési javaslatok indoklása:**

A kezelési egység területe bizonyos agresszív terjedésre képes inváziós fajok (bálványfa - *Ailanthus altissima*, keskenylevelű ezüstfa - *Eleagnus angustifolia*, amerikai kőris - *Fraxinus pennsylvanica*) jelenléte miatt potenciális veszélyforrást jelent a környező gyepekre. Indokolt emiatt az inváziós fajok visszaszorítása, további esetleges terjedésük megakadályozása.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, a kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

A terület egészére vonatkozóan szükséges megoldani az (részben jelölő) élőhelyek vízigényének biztosítását. Az Újfehértói gyepek meghatározó jelölő élőhelyei a szikes zonáció különböző szintjeit képviselő gyepek és mocsarak. A szikesek mélyebb foltjaiban elengedhetetlen a tél végi-kora tavaszi időszakban a felszíni sekély vízborítás, ami maximális értékénél a szikes mocsarakban 50-100 cm, a szikes réteken 30-50 cm, a szikfok és vakszik vegetációban 10-30 cm körüli, majd a vegetációs időszak előrehaladtával fokozatosan csökken (nyár közepére többnyire csak a szikes mocsarakban marad meg). A felszíni vízborításban ezeknél a gyenge vízáteresztő képességű talajon található élőhelytípusoknál csak részben van szerepe a felszínen megjelenő talajvíztükörnek, ugyanakkor kiemelt jelentőségű a felszíni csapadékösszefolyásból származó vízborításnak. Utóbbi akár a talajvízszint -2 méter alatti minimumértékének időszakában is okozhat jelentős felszíni elöntést kizárólag lokális csapadékvíz-összefolyás esetében.

Jelenleg az élőhelyek vízellátása nem optimális, nem felel meg a természetes vízdinamikának: Belvizes, csapadékos időszakban túlzott elöntés, különösen a nyári aszályos időszakban kiszárító hatás lép fel. A tervezési területet érintő csatornákon (Téglási VII/7 mellékág; Vörösréti-szivárgó; Hadházi -tói VIII/7-2 oldalág, Szilas-szivárgó, VIII/7-1 oldalág) javasolható szabályozható vízvisszatartó műtárgy, vagy műtárgyak létesítése, amelyek - nem meggátolva a tél végi, kora tavaszi illetve esetleg más időszakban olykor fellépő, természetvédelmi szempontból sem kedvező belvíztöbblet átvezetését - megakadályozzák, hogy száraz időszakban a jelölő élőhelyek fennmaradásához szükséges vízmennyiség eltávozzék a területről. Az intézkedés a KE-12 kezelési egység területén indokolt. Mindezen túl a megfelelő vízkormányzás önmagában lokális megoldásokkal, nem kezelhető, mivel az alapvetően összefügg a befogadó VIII. (Érpataki) főfolyás üzemeltetésével, ezáltal több település (köztük Nyíregyháza) belterületének belvízvédelmével. A kérdés megoldása csak - a jelen fenntartási terv keretein túlmutató - előzetes tervezés alapján lehetséges.

A kisebb árkoknak is igen komoly jelentőségük van a jelölő élőhelyek képének megváltoztatásában, hiszen éppen azokat a felszíni csapadékösszefolyásból eredő vizeket vezetik el a területről, amelyek a szikes élőhelyek karakterét meghatározzák. Éppen ezért szorgalmazható az ilyen, vízjogi üzemeltetési engedéllyel nem rendelkező árkok végleges megszüntetése. Az intézkedés a KE-1, KE-3, KE-4, KE-5, KE-8 kezelési egységek területén indokolt.

Záródott inváziós fa- és cserjeállomány helyén a gyeppel helyreállítása a tájidegen fás növényzet eltávolításával, mint élőhelyrekonstrukciós javaslat, a KE-7 kezelési egység területén indokolt.

A területen található szántókon (KE-10 kezelési egység) ideális célkitűzésként indokolt elsődlegesen a környező füves élőhelyekhez hasonló összetételű gyeppel helyreállítása gyepteleppítéssel. Ugyanezek a szántókon őshonos fafajú erdő kialakítása is javasolható, mint élőhelyrekonstrukciós célú beavatkozás.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A kisleveles aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományai a szikes jellegű gyepek és hozzájuk kapcsolódó mocsári élőhelyek megfelelő kezelésével (legeltetés, kíméletes kaszálás, illetve egyes helyeken a rendszeres kezelés mellőzése) - a fajra jellemző nagy állományméret-ingadozás keretei között - stabilan tarthatók (KE-1, KE-3, KE-4, KE-8 kezelési egységek területe). Bolygatott szikes gyepekben élő jelentős populációi esetében (ilyen a KE-3 kezelési egység területén jellemző) az élőhely egyébként kívánatos regenerációja a kisleveles aszat állományméretének lokális csökkenésével járhat. Ennek ellenére nem kívánatos és nem szükséges a faj állományának maximalizálása érdekében a bolygatott állapot fenntartása, vagy előidézése az élőhelyein.

A vöröshasú unka (*Bombina orientalis*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) esetében alapvető a vizes élőhelyek megfelelő vízellátásának fenntartása, és a természetes élőhelyek folytonosságának, összeköttetésének megléte. A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) esetében ezen túl a tojásrakásra alkalmas lazább homokos talajú élőhelyek fennmaradása biztosítja a faj megőrzését. Kiemelendő szempont a terület nagyobb csatornáinak fenntartási munkái során a mocsári teknős védelmét is

szolgáltató kíméletes eljárások alkalmazása: A mindenkori vízjogi engedélynek megfelelő működést biztosító fenntartási munkák elvégzése során a hínárkaszállást, nádváágást javasolt előnyben részesíteni a kotrással szemben. Az esetlegesen szükséges kotrásos karbantartást az élővilágot legkevésbé zavaró, a szaporodási és telelési időszakokkal legkevésbé átfedő, augusztus 1. és október 15. közötti időszakban javasolt elvégezni. Előnyben részesítendő a félszelvényű kotrás, az érintetlenül hagyott oldalon legkorábban 2 éves visszatérési idővel. Az intézkedés a KE-12 kezelési egység területén indokolt.

A terület két jelölő állatfajának védelme érdekében indokolt Natura 2000 területen áthaladó nagy forgalmú műútnak a vándorlásukat végző kételtűek és hullók migrációs útvonalát keresztező nagy forgalmú műút teljes érintett hosszán a biztonságos vonulást elősegítő terelő rendszer és átjárók létesítése. Az intézkedés a KE-13 kezelési egység területén indokolt.

A nem jelölő státusú, de közösségi jelentőségű ürge (*Spermophilus citellus*) állományának védelmében élőhelyének (KE-2 kezelési egység területe) a legeltető állattartás fenntartása szükséges.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

2004-ben a tervezési terület jelentős részéről készült élőhelytérkép, amely azonban nem teljesen fed át a Natura 2000 területtel. A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2013-ban készült el. A további kutatás és monitorozás tekintetében ezek eredményeit tekintjük alapállapotnak.

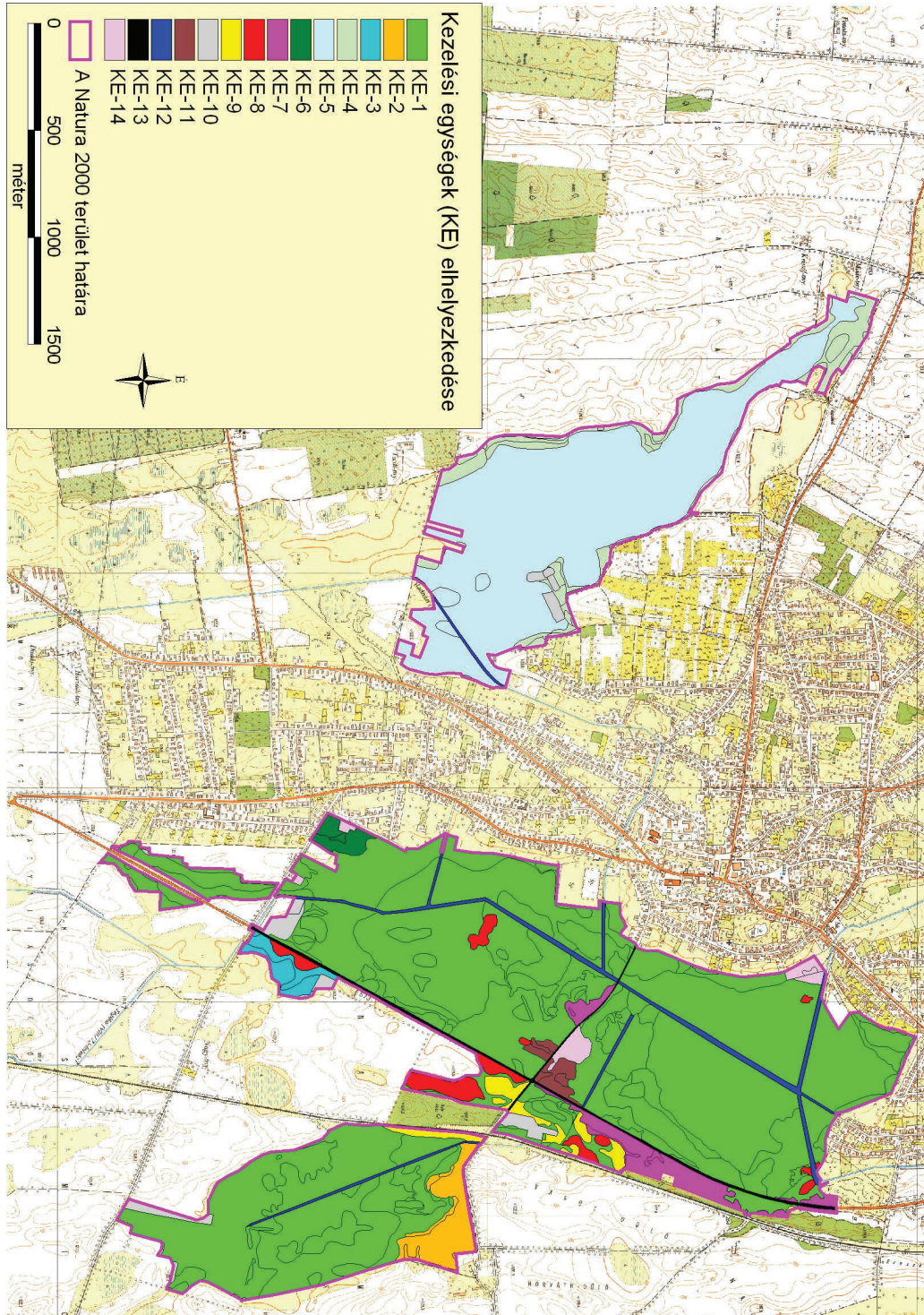
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 5 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek (1530* és 6260*) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, kiegészítve a területen nagy kiterjedésben és jó természeti állapotban fellelhető 6440 élőhelytípus monitorozásával. Erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A terület jelölő állatfajainak - vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) - monitorozására az NBmR protokoll szerint 3 évente végzett felmérés javasolható. Amennyiben a háromévenkénti felmérésre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség, akkor minimálisan az 5 évente, az élőhelytérképezéssel azonos ciklusokban végzett monitorozás javasolható. Javasolható kiegészítésképpen a területen fellelt ürge (*Spermophilus citellus*) állománya esetében is a hasonló rendszerességű NBmR protokoll szerinti felmérés annak megállapítása érdekében, hogy a faj jelenlétének tartóssága és állománymérete indokolja-e jelölő fajként való nyilvántartásba vételét.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.3. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján az Újfehértói gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Újfehértó közigazgatási területét érintve több fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 80 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyekre agrártámogatás igényelhető.

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
TR4K8-N-11	117.44 ha	51.43 ha	-
TJPC8-T-11	11.45 ha	6.51 ha	-
TK4K8-F-11	45.82 ha	44.71 ha	-
TK258-Y-11	48.73 ha	45.16 ha	-
TJDY8-4-11	55.58 ha	52.70 ha	-
TKJK8-V-11	22.74 ha	21.14 ha	-
T4QRF-2-11	33.04 ha	19.24 ha	-
THXK8-7-11	17.30 ha	15.13 ha	-
TW3C8-K-11	12.36 ha	10.08 ha	-
TV6Y8-8-11	15.38 ha	0.00 ha	-
TVWC8-C-11	1.96 ha	0.00 ha	-
TVV58-4-11	67.44 ha	62.69 ha	-
TFN58-H-11	10.40 ha	7.43 ha	-
THPC8-R-11	4.52 ha	4.04 ha	-
TVQK8-D-11	24.17 ha	24.17 ha	-
TV3C8-J-11	17.21 ha	17.16 ha	-
TVPC8-5-11	1.20 ha	0.00 ha	-
TVKR8-E-11	1.43 ha	0.00 ha	-
TVTY8-V-11	0.49 ha	0.00 ha	-

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár- környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Egy középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Jelenlegi, 2009. és 2014. közötti időszakban a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet hatályos. Jelen Natura 2000 területen a támogatási rendelet gyep hasznosítási irányú horizontális célprogramjai vehetőek igénybe, ugyanis az Újfehértói gyep különleges természet-megőrzési terület nem esik bele Magas Természeti Értékű Területek zónalehatárolásaiba. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendőek a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Rendelkezésre álló információink alapján az agrártámogatások igénybevétele a nagyobb földterülettel rendelkező gazdálkodók részéről jellemző, ami a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatására is igaz. Az Újfehértói gyep esetében a teljes terület (és egyben a jelölő élőhelyek) igen jelentős része kevés számú gazdálkodó kezelésében áll, akik számára a Natura 2000 kompenzációs támogatások ilyen módon jelentős ösztönzést jelentenek a gyep jogszabályoknak megfelelő kezelésére. A kisebb területen gazdálkodók és tulajdonosok esetében a támogatások igénybe vétele részben információhiány, részben az adminisztrációs nehézségek miatt kevésbé jellemző.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Az Újfehértói gyepek fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. Az Újfehértói gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a vízelvezetés, a feltörés, trágyakiszórás, szálas takarmány tárolásának tilalma, és az inváziós fajoktól való mentesítési kötelezettséget szolgáló eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési-élőhelyrekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami

kifejezetten nagy beruházási igényűek. Az Újfehértói gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a cserjésedés, fásodás meghatározott (de az egyes területekre differenciált mértékű) visszaszorítását szolgáló eszközök.
- Az elnádásodott, gyepterületek kíméletes gyepgazdálkodásra alkalmas állapotba való alakítását szolgáló eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhellyé alakítását ösztönző eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyekben korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Ld. a 3.4.2. pont alatti táblázatban

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

<i>Felhasznált kommunikációs eszközök:</i>	<i>A kommunikáció címzettjei:</i>	<i>Időpont, helyszín</i>	<i>Egyéb információ</i>
a) terepbejárás	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.17. Újfehértó	Részvevők száma: 3
b) falufórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.17. Újfehértó	Részvevők száma: 29
d) önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.19. -2014.01.06. Újfehértó	Kifüggesztés darabszáma: 1
e) honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.11.14- tól folyamatosan	http://www.emisszio.hu/n2 + facebookon megosztva
f) érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2013.12.07.	Kiküldött levelek darabszáma: 149
h) sajtóesemény (sajtótájékoztató, sajtókonferencia)	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és	2013.12.11.	http://www.nyirsegheir.hu/vadon/e_misszio/mar_velemenyezhetoek_a_natura

<i>Felhasznált kommunikációs eszközök:</i>	<i>A kommunikáció címzettjei:</i>	<i>Időpont, helyszín</i>	<i>Egyéb információ</i>
	települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság		_2000_terulete k_fenntartasi_t ervei/23359 + 15 facebook ajánlás

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Falufórum időpont és helyszín egyeztetés történt Újfehértó Város Önkormányzatával.
2. A fenntartási tervet letölthetővé tettük és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációt végző szervezet honlapján.
3. A fenntartási tervek véleményezhetőségéről cikk jelent meg a Nyírség hír (www.nyirseghir.hu) térségi hírportálon.
4. A fórumot és terepbejárást megelőzően frekventált pontokon (polgármesteri hivatalok hirdető táblái, művelődési házak, boltok stb.) 7 plakát lett kihelyezve Újfehértón. A plakát a fenntartási tervek véleményezhetőségére hívta fel a figyelmet, tartalmazta a letöltési lehetőséget, a fórum és terepbejárás időpontját és helyszínét, a véleményezés határidejét, az érintett célcsoportok felsorolását, az érintett helyrajzi számokat, az érintett Natura 2000 terület térképi megjelenítését, valamint az elérhetősegeket és a kötelező arculati elemeket.
5. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról postai levélben (és/vagy kisebb részben e-mailben) is értesítésre került. A levél a plakáthoz hasonló tartalommal, szükség szerint a célcsoportok szerinti egyedi összeállítással került kiküldésre. A címzettek köre (amennyiben egy sor alatt több címzett van, akkor zárójelben a kiküldött levelek darabszáma) a következő volt:
 6.
 - o Érintett önkormányzat (1 levél).
 - o Natura 2000 támogatást 2010-2013 között igénybe vevő helyben élő gazdálkodók (26 levél).
 - o Azon földrészletek tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktus forrást hordozó területrészek tekintetében (összesen 101 tulajdonos, amely az összes terület 74%-át fedi le).
 - o Érintett falugazdász
 - o Újfehértói Vadásztársaság (Újfehértó)
 - o Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály

- o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
 - o Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály
 - o Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
 - o Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
 - o Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
 - o Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
 - o Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
 - o Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
 - o Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
 - o Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség
 - o Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
 - o Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
7. A plakátokon és a levelekben jelzett időpontban és helyszínen megtartásra került a falufórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 29 fő vett részt.
8. A plakátokon és a levelekben jelzett időpontban és helyszínen megtartásra került a terepbejárás, melyről jegyzőkönyv és fotódokumentáció készült. A terepbejáráson 3 fő vett részt.
9. Az érintett önkormányzat (Újfehértó) 15 npra kifüggesztették a fenntartási tervet.
10. A beérkezett véleményeket és észrevételeket egy táblázatban összefoglaltuk, és megküldtük a tervekészítőnek, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak, valamint a területileg illetékes természetvédelmi őrnök.

A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Az Újfehértói Önkormányzat képviselője tájékoztatott a kerékpárút létesítési tervekről, ami esetlegesen érintheti a Natura 2000 területet, amit a fenntartási terv megalapozó dokumentációjának megfelelő fejezetében a tervekészítő jelzett.

A társadalmi egyeztetés során a gazdálkodók említettek olyan veszélyeztető tényezőket (hulladék elhelyezés, illegális fakitermelés, égetés), amelyek a fenntartási terv egyeztetési verziójában nem szerepeltek, így ezeket a végleges változatában a tervekészítő feltüntette.

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság levélben érkezett vízvisszatartásra vonatkozó észrevételeik fenntartási tervbe illeszkedő részét a megfelelő fejezetekbe a tervező beépítette. Az érintett csatornák fenntartási munkálataival kapcsolatos javaslatukat a Natura 2000 célokkal összeegyeztethető formában építette be.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Újfehértó Város Önkormányzata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	e-mail	igen	A megalapozó dokumentációban az önkormányzatnak a Natura 2000 területet esetlegesen érintő – még tervezési fázis előtt levő- elképzelését feltüntette.
Tulajdonosok, vagyongazdálkodók	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	fórumon megjelentek	igen	A társadalmi egyeztetés során a gazdálkodók említettek olyan veszélyeztető tényezőket (hulladék elhelyezés, illegális fakitermelés, égetés), amelyek a fenntartási terv egyeztetési verziójában nem szerepeltek, így ezeket a végleges változatában a tervekészítő feltüntette.
Újfehértói Vadásztársaság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Érintett falugazdász	<ul style="list-style-type: none"> ▪ plakát ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés 	igen	levélben	-	-

Bereg Megyei Kormányhivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ önkormányzati kifüggesztés 	(nem tett észrevételt, azt nyilatkozta, hogy nem jogosult eljárni)			
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (észrevétellel nem él)	e-mailben	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen (nem illetékes eljárni)	levélben	-	-
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati 	igen (a tervet	igen	-	-

Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	kifüggesztés	elfogadásra javasolják)			
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	levélben, e-mailben	igen	A vízvi sszatartásra vonatkozó észrevételeik fenntartási tervbe illeszkedő részét a megfelelő fejezetekbe beépítette. Az érintett csatornák fenntartási munkálataival kapcsolatos javaslatukat a Natura 2000 célokkal összeegyeztethető formában építette be.
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek, írásban javasoltak	igen	Véleményüket a szakmai tervező figyelembe vette
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-
Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége	<ul style="list-style-type: none"> ▪ levél értesítés ▪ sajtómegjelenés ▪ önkormányzati kifüggesztés 	nem	-	-	-